

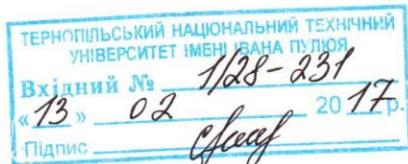
Спеціалізованій вченій раді Д 58.052.05
Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя

ВІДГУК
офіційного опонента доктора економічних наук, професора
Тарасюк Галини Миколаївни
на дисертаційну роботу Мариненко Наталії Юріївни:
„Управління адаптивним розвитком виробничо-господарських
структур”, подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних
наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління
підприємствами (за видами економічної діяльності)

**1. Актуальність теми роботи та її зв’язок з науковими програмами
і темами.**

Стратегічний менеджмент сучасного підприємства, як складна структурована система, повинен бути адаптивним до ринкових коливань. Сучасний етап розвитку промисловості в Україні характеризується циклічною нестабільністю, мінливістю ринкової економіки, еволюцією систем господарювання з урахуванням європейських цінностей. Розвиток підприємств відбувається в умовах жорсткої конкуренції, що вимагає пошуку від керівників нових ефективних методів управління, а також миттєвої реакції на потреби ринку, запити споживачів тощо. Тому особливого значення у цих умовах набуває необхідність формування системи адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища.

В дисертаційній роботі Н.Ю. Мариненко досліджена одна із сучасних, актуальних тем економіки, що стосується управління адаптивним розвитком виробничо-господарських структур (ВГС). Дисертант докладно і переконливо обґрунтувала актуальність теми роботи, показала значення її подальшого розроблення для ефективної діяльності машинобудівних підприємств. Проаналізовано праці відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, що займаються дослідженнями питань розвитку підприємств, концептуальних основ теорії адаптації та адаптивних систем. Слід відзначити, що підходи, які на даний застосовують для розвитку машинобудівних підприємств, позбавлені адаптаційного характеру та комплексності. Це призводить до недостатньої обґрунтованості рішень щодо управління такими підприємствами, браку ресурсів, необхідних для їх розвитку, втрати підприємствами конкурентних переваг.

Таким чином, робота Мариненко Н.Ю., присвячена управлінню адаптивним розвитком ВГС, безумовно виконана на надзвичайно актуальну для сьогодення тему.

Здобувач Мариненко Н.Ю. чітко визначила мету дисертаційного дослідження, яка полягає у розвитку теоретичних положень, розроблені науково-методологічних підходів і практичних рекомендацій щодо управління адаптивним розвитком виробничо-господарських структур.

Дисерант правильно визначила *об'єкт* свого дослідження як процеси управління адаптивним розвитком виробничо-господарських структур, *предметом* дослідження є теоретико-методологічні положення, методи і моделі управління адаптивним розвитком виробничо-господарських структур.

Мариненко Н.Ю. творчо використала систему загальнонаукових та прикладних методів наукового пізнання. Використання різних методів дослідження розкрито в окремих розділах і параграфах дисертації та відповідно відображене у вступі дисертації й авторефераті. Серед основних методів – статистичний аналіз, абстрактно-логічний підхід, ситуаційний, системний, синергетичний та ієрархічний підходи, економіко-математичне моделювання.

У цілому Мариненко Н.Ю. вдалося досягти поставленої мети і розв'язати обумовлені нею завдання. Кожний із розділів та завершальна частина дисертації містять висновки, що зроблені на основі змісту дослідження.

Дисертаційна робота Мариненко Н.Ю. виконана в межах науково-дослідних тем, які проводилися у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулія: “Інноваційні підходи в управлінні економікою підприємств у сучасних умовах” (№ держреєстрації 0111U002591), де автором розроблено концептуальний підхід до управління адаптивним розвитком промислового підприємства в складі виробничо-господарської структури та “Соціально-економічні проблеми теорії і практики розвитку економічних систем” (№ держреєстрації 0111U005288), де дисертантом здійснено аналіз розвитку теоретичних основ функціонування економічних систем.

2. Оцінка обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи.

Ознайомлення з дисертацією, авторефератом, науковими працями у фахових виданнях та іншими публікаціями Н.Ю. Мариненко дає підставу зробити висновок про те, що отримані результати є обґрунтованими і достовірними.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлена насамперед вмілим використанням Н.Ю. Мариненко системи загальнонаукових і прикладних методів

дослідження, критичним аналізом сучасної економічної літератури, аналізом фактичного та статистичного матеріалу тощо.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій автора підтверджена результатами їх апробації на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, практичному впровадженні у діяльності Департаменту економічного розвитку і торгівлі Тернопільської обласної державної адміністрації при розробленні проекту Програми соціально-економічного та культурного розвитку Тернопільської області на 2017 рік, Корум груп ПАТ “Дружківський машинобудівний завод”, ПАТ “Машинобудівний завод “Буран”, ПрАТ “Інститут керамічного машинобудування “Кераммаш”, ТОВ “Вільнянський машинобудівний завод”, ТОВ “ОСП Корпорація ВАТРА”.

Результати дослідження використовуються у навчальному процесі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя для викладання дисциплін „Економіка і фінанси підприємства”, „Системний аналіз і прийняття інноваційних рішень”, „Стратегічне управління інноваційним розвитком”, „Управління ризиками в інноваційній діяльності” й „Антикризове управління”, Тернопільського національного економічного університету – при підготовці і викладанні курсів лекцій з дисциплін „Економіка і організація діяльності об'єднань підприємств”, „Економіка підприємства”, „Стратегія підприємства” та „Стратегічна стійкість підприємства”, Рівненської філії ПВНЗ „Європейський університет” – при підготовці і викладанні курсів лекцій з дисциплін „Економіка підприємства”, „Потенціал та розвиток підприємства”, „Стратегічний менеджмент”, „Організація виробництва”.

Автором у процесі викладу змісту дослідження, у логічній послідовності ретельно обґрунтовано наукові положення, висновки та рекомендації.

У першому розділі здійснено ідентифікацію та інтерпретацію термінологічного апарату системи управління розвитком підприємств (с. 17–40); досліджено методологічні підходи до розвитку ВГС (с. 40–56); систематизовано та розкрито особливості адаптивного підходу до розвитку ВГС (с. 56–73); встановлено особливості функціонування та види ВГС в Україні (с. 73–86).

Одним з основних здобутків автора є те, що, встановивши сутність понять “виробничо-господарська структура” та підприємств, що входять до складу таких структур, нею здійснено діалектичний аналіз наукових поглядів, за результатами якого виділено ознаки проаналізованих понять “розвиток”, “розвиток підприємства”, “управління”, “адаптація” та “адаптивний розвиток”, подано авторське розуміння досліджених категорій (с. 38, 39, 72).

Аналіз тенденцій функціонування та розвитку промислових підприємств дав змогу встановити, що основою для управління адаптивним

розвитком є поточний стан підприємства: фінансовий, виробничий, кадровий тощо. Своєчасне визначення причин та механізмів, що впливають на виникнення адаптивних спотворень, забезпечить стабільний ефективний розвиток та змінити імунітет підприємства до змін та швидкість його пристосування до мінливого зовнішнього середовища.

Важливим аспектом дослідження управління адаптивним розвитком став пошук ефективних підходів до розвитку з метою підвищення результативності та конкурентоспроможності підприємств.

Дисертантом на основі розглянутих методологічних підходів до розвитку підприємств установлено, що кожен конкретний підхід (або комбінація декількох) має широкі переваги у використанні, проте вони відображають лише один специфічний аспект, що набуває певних властивостей під час розвитку підприємства (с. 56).

Автор відзначила, що використання розглянутих підходів буде ефективним лише в тому випадку, коли на підприємстві потреба в адаптації до нових умов, спричинених внутрішніми та зовнішніми змінами під час його розвитку, буде задоволенням як безумовний рефлекс.

У другому розділі досліджено тенденції соціально-економічного розвитку України та світу (с. 90–114); здійснено оцінювання стану розвитку вітчизняного важкого машинобудування (с. 115–128); на основі отриманих результатів аналізу динаміки розвитку промислових підприємств встановлено особливості пристосування вітчизняних машинобудівних підприємств в складі ВГС до змін (с. 128–149).

Відзначено, що, не зважаючи на власний потужний промисловий та сільськогосподарський потенціал, структура експорту України має високий рівень залежності від динаміки світового товарообігу і стану світової економіки та її основних учасників.

Встановлено, що в умовах розірвання традиційних торговельних відносин з Російською Федерацією та втрати російського ринку збути для вітчизняної машинобудівної продукції, деякі великі машинобудівні підприємства мають залишатися прибутковими у період тривалої економічної та політичної кризи в країні (с. 145).

На підставі проведених досліджень дисерант встановила, що з метою диверсифікації торгових партнерів, дотримання вимог міжнародних стандартів якості продукції і процесів її виробництва такі підприємства паралельно з основним виробничим процесом розробляють власні та впроваджують інноваційні технології виробництва нових видів продукції (с. 146–149).

У третьому розділі автор дослідила методологічні підходи до побудови механізму управління адаптивним розвитком ВГС; навела особливості застосування ситуаційного підходу до управління розвитком підприємства в складі ВГС (с. 152–185); розробила пропозиції щодо удосконалення концептуальних засад управління адаптивним розвитком ВГС (с. 185–194).

Крім того, Н.Ю. Мариненко встановила напрями розроблення механізму управління, використовуючи ситуаційний підхід до управління адаптивним розвитком. Запропонований механізм управління адаптивним розвитком промислового підприємства на основі застосування превентивної адаптації потенціалу розвитку підприємства до максимально можливого рівня розвитку для підприємства дає змогу підвищити якість управлінських рішень (с. 180).

Автор запропонувала концептуальний підхід до управління адаптивним розвитком промислового підприємства в складі ВГС, основу якого складає відповідний механізм та блоки управління, що забезпечують організацію проведення адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища та ефективність їхнього функціонування у складі ВГС на етапах преадаптації та коадаптації (с. 191).

У четвертому розділі автором розроблено підхід до виявлення проблемних ситуацій у розвитку підприємства (с. 197–214); запропоновано пропозиції щодо оцінювання потенціалу адаптивного розвитку підприємства (с. 214–227); обґрутовано науково-методологічний підхід щодо прогнозування адаптивного розвитку підприємства (с. 227–241); розроблено теоретико-концептуальний підхід щодо регулювання адаптивного розвитку підприємства (с. 241–252).

З метою уникнення можливості виникнення проблемних ситуацій автор розробила метод виявлення та усунення неузгоджених інтересів підприємств у процесі коадаптації (етап другий) (с. 207–208).

Інтегральними показниками, або показниками результативності процесу управління адаптивним розвитком на етапі коадаптації підприємств у складі ВГС, встановлено рівень узгодження та коефіцієнт ефективності управління адаптивним розвитком за показниками узгодженості. Факторними показниками, що визначають ці результати, є цільові критерії ефективності виконання спеціальних функцій управління на етапі коадаптації (с. 209–210).

Окрім того, Мариненко Н.Ю. розробила підхід до оцінювання зміни рівня потенціалу адаптивного розвитку підприємства під впливом реалізації обраних управлінських рішень щодо адаптивних заходів. Застосування даного підходу забезпечує оптимальний вибір найбільш раціональних управлінських рішень та розподіл ресурсів підприємства в процесі адаптивного розвитку та в умовах обмеженості необхідних коштів (с. 220–226).

Також дисертант запропонувала підхід до регулювання адаптивного розвитку підприємства, в основі якого лежить система внутрішніх та зовнішніх регуляторів стану підприємства при адаптації (с. 246–252).

У п'ятому розділі побудовано модель визначення виробничих процесів (або їх складових), що потребують невідкладних адаптивних заходів (с. 256–284); розроблено модель управління формуванням фінансових резервів на

реалізацію адаптивних заходів підприємства в складі ВГС (с. 284–297); оцінено економічну ефективність концепції управління адаптивним розвитком ВГС та визначено її практичну цінність (с. 297–320).

Автор запропонувала модель визначення виробничих процесів(або їх складових), що потребують невідкладних управлінських рішень. Критерії, за якими досліджувані процеси відносяться до тієї чи іншої категорії, встановлюють залежно від наявних фінансових ресурсів на адаптацію, можливості передачі частини з них в аутсорсинг тощо.

На основі розгляду резервів в якості активів (витрат) запропоновано модель, що дозволяє за рахунок створення резервного фонду знизити ризики (п. 5.2).

У дисертаційній роботі здійснено оцінювання економічної ефективності запропонованої автором концепції управління адаптивним розвитком на прикладі ВІК ДТЕК, машинобудівного холдингу „Корум Груп” (зокрема, Корум груп ПАТ „Дружківський машинобудівний завод”), ФПГ „СКМ”, ТОВ „Метінвест Холдинг”. Упровадження запропонованої концепції в діяльність досліджуваних підприємств дозволило їх керівництву своєчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища, що забезпечило покращення показників фінансово-господарської діяльності підприємств у 2015 р. порівняно із 2014 р.

3. Наукова новизна результатів дослідження.

Здійснений аналіз змісту дисертаційної роботи Н.Ю. Мариненко дає можливість стверджувати, що наукова новизна дослідження полягає у наступному.

Вперше розроблено концептуальний підхід до управління адаптивним розвитком промислового підприємства в складі виробничо-господарської структури, основу якого складає відповідний механізм та блоки управління, що забезпечують організацію проведення адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища й ефективність їхнього функціонування у складі виробничо-господарських структур на етапах преадаптації та коадаптації (п. 3.3); запропоновано методологічний підхід до управління проблемними ситуаціями на етапах преадаптації та коадаптації, що дасть змогу досягти взаємузгодженої роботи підприємств і матиме вплив на швидкість реакції виробничо-господарської структури в процесі адаптації до нових умов функціонування (п. 4.1).

У дисертації удосконалено механізм управління адаптивним розвитком промислового підприємства на основі ситуаційного підходу до регулювання адаптивного потенціалу (п. 3.2); науково-методологічний підхід до оцінювання зміни рівня потенціалу адаптивного розвитку підприємства під впливом реалізації обраних управлінських рішень, який, на відміну від існуючого, забезпечує оптимальний вибір найбільш раціональних

управлінських рішень з точки зору приросту потенціалу, з урахуванням їхньої сумісності та впливу управлінського рішення на кожен із структурних елементів потенціалу, що дає змогу розширити арсенал інструментів управління адаптивним розвитком підприємства в складі виробничо-господарської структури (п. 4.2); науково-методологічний підхід до прогнозування адаптивного розвитку промислового підприємства в складі виробничо-господарської структури на основі моделі адаптивних очікувань, який, на відміну від існуючих підходів, дає змогу визначити вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на зміну основних показників виробничо-господарської діяльності підприємства у обраному часовому інтервалі та встановити здатність підприємства до рухливої рівноваги в процесі адаптації (п. 4.3); теоретико-концептуальний підхід щодо регулювання адаптивного розвитку підприємства (п. 4.4), основою якого є система внутрішніх та зовнішніх регуляторів стану підприємства при адаптації.

У дисертаційній роботі набули подального розвитку термінологічний апарат щодо: теорії розвитку та управління організацією, поняття “адаптивний розвиток підприємства”, “адаптивний підхід до розвитку підприємства”; ситуаційний підхід до управління адаптивним розвитком підприємства в складі виробничо-господарської структури (п. 1.1); модель визначення виробничих процесів (або їх складових), що потребують невідкладних адаптивних заходів у відповідних обсягах, побудованої на базі методу аналізу ієрархій (п. 5.1); підхід до управління формуванням фінансових резервів на реалізацію адаптивних заходів ВГС, основою якого є економіко-математична модель, використання якої забезпечить збалансованість фінансових інтересів підприємств у складі ВГС та її контрагентів (п. 5.2).

Основні положення і висновки дисертаційної роботи Н.ІО. Мариненко є достовірними та науково обґрунтованими. Отримані в процесі дослідження теми результати, відкривають можливість вирішити ряд важливих питань адаптивного розвитку підприємств у складі ВГС.

4. Основні дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи.

При загальній позитивній оцінці представленої роботи, її науковій цінності та послідовності викладення результатів дослідження, до змісту дисертації є деякі зауваження:

1. У підрозділі 1.1, розглядаючи сутність поняття «управління», автор визначає п'ять характерних рис, які на думку автора притаманні системі управління (с. 32). Дискусійними є перша, друга та четверта авторські позиції стосовно того, що управління переймається проблемою досягнення мети лише на поточний момент часу, враховує конкретний набір обставин, що впливають на підприємство в поточний момент та характеристика «зростання

якості управління основною діяльністю». Не зовсім зрозуміло, чому автор не згадує такі загальновідомі основні характерні риси сучасного управління підприємством, які в рамках проблематики дослідження є важливими, наприклад: поступова відмова від управлінського раціоналізму класичних шкіл менеджменту та висунення на перший план проблем гнучкості і адаптованості до постійних змін зовнішнього середовища, використання в управлінні розумної інтеграції методів «жорсткого» та «м'якого» типів управління в єдину, адекватну умовам середовища систему управління; розгляд підприємства як цілісної системи в поєднанні із зовнішнім середовищем; застосування до управління ситуаційного підходу (який в роботі автором застосовується до управління адаптивним розвитком), визнання необхідності розробки і реалізації системи стратегічного управління підприємством (автор пише про поточний момент), визнання соціальної відповідальності як перед суспільством в цілому, так і перед працівниками підприємства тощо.

2. Не повною, а можливо, навіть не доцільною, на мою думку, є представлена на рис.1.5. (с. 58) так звана «графічна інтерпретація аспектів адаптивного підходу та їхній взаємозв'язок», оскільки представлений рисунок не розкриває представлених автором аспектів адаптивного підходу до розвитку виробничо-господарських структур (с.57-58), тим більше їх взаємозв'язку (наприклад, перший аспект - адаптивний підхід як процес (а процес, в самому простому розумінні, це сукупність ряду послідовних дій, спрямованих на досягнення певного результату)).

3. У таблиці 1.4. представлена удосконалена на основі досліджень Миронової Н.А. класифікація факторів впливу на адаптацію внутрішнього середовища підприємств промисловості з ринковим середовищем в процесі розвитку. Проте, за текстом, автор наголошує про фактори, що впливають на гармонізацію внутрішнього середовища підприємства з ринковим середовищем і визначальні умови адаптивності їх розвитку. В таблиці бачимо групи факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які впливають на діяльність підприємства. Так які фактори і на що вони впливають, описує автор? Варто було їх згрупувати з позицій запропонованого автором адаптивного підходу або ж запропонованого автором (с.38) визначення сутності адаптивного розвитку підприємства. Okрім того, автору було б варто виділити власний науковий доробок у наведеній класифікації та співставити з факторами, що впливають на адаптивний розвиток підприємства, наведеними в табл. 4.6.

4. На с. 39 автор пропонує під управлінням адаптивним розвитком підприємства розуміти цілеспрямований вплив на розкриття і реалізацію потенціалу підприємства в процесі його пристосування до мінливих умов зовнішнього середовища, що призводить до позитивних кількісних та якісних змін діяльності організації. На с. 175 наводячи схему процесів управління адаптивним розвитком ВГС, автор виділяє блок регулювання

адаптивного потенціалу та нарощування потенціалу розвитку підприємства. В роботі доцільно було більш повно обґрунтувати сутність «потенціалу підприємства» та «адаптивного потенціалу».

5. На рис.3.3. в наведеній схемі процесів управління адаптивним розвитком відсутній зворотний управлінський зв'язок, який дає можливість знаходити найбільш оптимальні шляхи та засоби організації процесу регулювання діяльності об'єкта управління та відображає причинно - наслідкові зв'язки. Зазначене стосується і процесу управління проблемними ситуаціями в процесі адаптивного розвитку, наведеного на рис. 4.1., процесу відбору стратегічних альтернатив (рис. 4.5., с. 221).

6. Досліджуючи проблемні ситуації в процесі розвитку підприємств у складі ВГС здобувач наводить характеристику складових частин підприємства, визначаючи при цьому фінансову, кадрову, матеріально-технічну, організаційно-управлінську, інформаційну (с.199-200), далі визначає підсистеми управління підприємством (організаційну, маркетингову, фінансову, виробничу, кадрову (с.201). На с. 202-203 наводить показники для аналізу складових частин підприємства, які дещо відрізняються від заявлених на с.199-200, виключаючи організаційно-управлінську та додаючи маркетингову складову. Разом з тим, на с. 205-206 наводиться система показників, які характеризують ефективність підсистем управління (табл.4.4). На мою думку, варто було б обґрунтувати власну позицію такого поділу та підбору показників. З якою метою та яке інформаційне навантаження та значення в управлінні адаптивним розвитком мають ці показники? Чи використовуються вони при оцінюванні потенціалу адаптивного розвитку підприємства (с. 220-227), оцінюванні економічної ефективності концепції управління адаптивним розвитком ВГС (розділ 5.3) тощо?

7. Безперечно важливим є оцінювання потенціалу адаптивного розвитку підприємства, яке автор пропонує здійснювати із застосуванням системи обмежень із виділенням фінансових, виробничих, технологічних та трудових складових та формуванням моделі вибору альтернативних рішень. На с. 220-226 представлена формули обмежень та сама модель, на рис.4.5. представлено процес відбору стратегічних альтернатив (за дослідженням Василенко В.О.), шкала можливих значень рівня ефективності використання потенціалу (с.225) тощо. В додатках варто було б привести практичний розрахунок використання даної методики (можливо із застосуванням інформаційних технологій), оскільки наведений математичний апарат потребує формування хоча б простих програмних продуктів. Частина етапів наведених на рис. 4.5. потребує додаткових характеристик та опису в дисертації в рамках особливостей теми дослідження та можливостей використання, наприклад, імітаційне моделювання, матрична оцінка, теорія ігор, розроблення сценаріїв тощо. Практичними розрахунками доцільно було б підкріпити запропонований підхід до прогнозування адаптивного розвитку

підприємства (розділ 4.3), впровадження моделі управління фінансових резервів для реалізації адаптивних заходів (розділ 5.2) з врахуванням ризиків тощо.

8. Деякі розділи дисертації перевантажені зайвими таблицями та рисунками (табл. 2.1, 2.2., 2.3., 2.12, 2.13, 2.14, 2.15, 2.16, 2.17, 2.18, 2.19, 2.20, 5.2-5.17, 5.26-5.29, 5.31, рис. 2.3, 2.4, 2.5., 2.18, 2.19), які варто винести в додатки. У дисертаційній роботі трапляються технічні неточності, не є достатньо уніфікованою термінологія щодо розкриття змісту окремих положень дослідження.

Проте вищевказані недоліки дисертаційного дослідження і дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації опонентом.

5. Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях.

За результатами дослідження Н.Ю. Мариненко опублікувала 45 наукових праць; із них 4 – монографії (у т.ч. – 1 одноосібна), 22 – статті у наукових фахових виданнях (у т.ч. 1 – у фаховому науковому виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази даних SciVerse Scopus, 8 – у наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометрических баз даних, 5 – у іноземних періодичних наукових виданнях, 18 – одноосібних), 19 – у матеріалах міжнародних і всеукраїнських науково-практических конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 99,84 друк. арк., з яких автору особисто належить 31,8 друк. арк.

Основні наукові положення, висновки і рекомендації дисертації в опублікованих працях викладені достатньо повно.

Апробація результатів дослідження проведена належним чином. Привертає увагу активна участь Н.Ю. Мариненко в роботі наукових семінарів та міжнародних наукових конференцій, у тому числі закордоном (Австрія, Великобританія, Іспанія, Канада, Китай, Латвія, Литва, Франція та ін.).

Аналіз змісту дисертаційної роботи, автореферату, надрукованих наукових праць дає підставу вважати їх ідентичними.

6. Значення дослідження для науки і практики та можливі шляхи використання його результатів.

Сформовані в дисертаційній роботі наукові положення, висновки та пропозиції є достатньо глибоко аргументованими як в теоретичному, методологічному, так і практичному планах, побудовані на глибокому вивченні, критичному аналізі та узагальненні наукових розробок з проблеми, що розглядається, комплексному системному аналізі значного масиву

економіко-статистичної інформації і можуть бути використані у практичній діяльності підприємств.

У цілому, дисертаційне дослідження, що опонується, має наукове і прикладне значення для вирішення завдання розвитку підприємств у сучасних динамічних умовах функціонування.

7. Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам.

Зміст наукової роботи в цілому відповідає вимогам, які ставляться до такого роду робіт на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. Його складові: вступ, п'ять розділів, кожен з яких має висновки, загальні висновки, список використаних джерел та додатки. Дисертаційна робота Мариненко Н.Ю. є завершеною.

8. Загальний висновок.

У цілому дисертаційна робота Мариненко Н.Ю. є самостійним, цілісним, завершеним дослідженням, у якому отримані науково обґрунтовані результати. В сукупності вони дають нове вирішення наукової проблеми, яка полягає у розкритті особливостей управління адаптивним розвитком виробничо-господарських структур.

Дисертаційна робота Мариненко Н.Ю. виконана на високому теоретико-методологічному рівні, на актуальну тему економіки та управління підприємствами, має практичне значення, свідчить про вміння дисертанта творчо використовувати загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, аналізувати та узагальнювати результати аналізу економічних явищ і процесів, формулювати за результатами проведеного дослідження обґрунтовані висновки та пропозиції.

Заявлена мета дисертаційної роботи досягнута, відповідні їй завдання виконані. Загальні висновки і пропозиції, наведені в роботі, відображають основні результати проведеного дослідження. Відповідно до теми, мети та завдань дисертації автором отримані наукові результати, що мають наукову новизну, практичне значення та свідчать про наявність предмету публічного захисту.

Аналіз змісту дисертації, друкованих праць та автореферату за темою роботи дозволяє зробити висновок, що в них достатньо повно відображені методику дослідження, наукові результати та основні висновки. Усі пункти наукової новизни дослідження, які заявлені в дисертації, необхідним чином відображені у роботі.

Тема дисертації та її зміст відповідають спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), за якою дисертацію представлено до захисту. Оформлення результатів дослідження відповідає вимогам, а викладення положень та висновків дослідження – нормам наукового стилю.

Дисертаційна робота "Управління адаптивним розвитком виробничо-господарських структур" повністю відповідає вимогам пунктів 9, 10, 12, 13,14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 із змінами внесеними згідно із постановою КМУ №656 від 19.08.2015 р., а її автор – Мариненко Наталія Юріївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту
організацій і адміністрування
Житомирського державного
технологічного університету
Міністерства освіти і науки України

Г. М. Таракюк

Підпис Г. М. Таракюк

ЗАСВІДЧУЮ:

Перший проректор
Житомирського державного
технологічного університету
д.е.н., професор

О.В. Олійник